

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT*Finansministeren*

Stortingets Presidentskap

Deres ref

Vår ref
20/2254 - ASkDato
30.03.2020**1 Enkelte nye store kostnadsanslag etter Prop 67 S**

Det er nå lagt frem svært omfattende tiltakspakker i flere omganger. Noen tiltak har foreløpig ikke har vært kostnadsberegnet og var derfor ikke inkludert i budsjettoppstillingen i Prop 67 S som ble lagt frem 27. mars. Av store beløp gjelder det bl.a. følgende:

- Kostnadene ved den nye kompensasjonsordning for bedrifter med stor omsetningssvikt pga. virusutbruddet var ikke innarbeidet i Prop. 67 S. Departementet anslår nå kostnaden til 20 mrd. kroner per måned, dvs. opp mot 50 mrd. kroner frem til utløpet av mai, og deretter 20 mrd. kroner per måned om det blir nødvendig å forlenge ordningen. Disse anslagene er usikre og vil bli oppdatert i proposisjonen som legges frem førstkommande fredag.
- Departementet vil vurdere kompensasjon for skattesvikt for kommunesektoren ifb. med Revidert nasjonalbudsjett. Det samme gjelder kommunenes ekstra-utgifter ifb. med virusutbruddet. Helsesektoren og Nav har fått overskridelsesfullmakter for de ekstra-utgifter som påløper pga. virusutbruddet, og også her har regjeringen sagt at man vil komme tilbake til saken i Revidert nasjonalbudsjett. For å få et realistisk bilde av de samlede utgiftene i statsbudsjettet som følge av virussituasjonen vil departementet foreløpig anslå de samlede kostnadene til disse formålene til 10 mrd. kroner. Det er ikke hensiktsmessig å foreslå konkrete budsjettvedtak på disse postene før regjeringen har gjennomgått tallene nærmere ifb. med Revidert nasjonalbudsjett. Det vil da foreligge et mer gjennomarbeidet beslutningsgrunnlag. Kommunene er ikke i en presset likviditetssituasjon som gjør et raskt budsjettvedtak nødvendig.

Tabell 1 gir en oppstilling hvor disse forholdene er innarbeidet. Økonomiske tiltak

fremlagt så langt kan da anslås å svekke budsjettet med nærmere 137 mrd. kroner. Dette er 60 mrd. kroner høyere enn i Prop. 67 S lagt frem 27. mars.

I tillegg til de aktive tiltakene, kommer virkningen av automatiske stabilisatorer, dvs. reduserte skatter og økte utgifter i inntektssikringsordningene for permitterte, arbeidsledige og syke. Automatiske stabilisatorer svekker budsjettet med nær 60 mrd. kroner, basert på de samme forløpsforutsetningene. Samlet sett innebærer dette en svekkelse av den oljekorrigerte budsjettbalansen på 196 mrd. kroner.

Alle kostnadsanslag er rent teknisk basert på at den akutte krisen varer to måneder, og at økonomien deretter gradvis vender tilbake til en mer normal situasjon, jf. omtalen i Prop. 67 S.

Tabell 1 Endringer i oljekorrigert budsjettunderskudd for 2020 som følge av økonomiske tiltak og endrede utsikter for økonomien (mrd. kroner)

	2020
Motvirke inntektsbortfall for bedrifter	30,7
Motvirke inntektsbortfall for personer	20,8
Tiltak for sektorer med kritiske samfunnsoppgaver 1)	1,1
Øvrige kompensasjonsordninger	5,5
Luftfartssektoren, inkl. tapsavsetning til garantiordning	8,7
Tapsavsetning, statlig lånegarantiordning via bankene	10,0
SUM Økonomiske tiltak til og med Prop 67 S	76,8
Anslag nye tiltak etter Prop. 67 S:	60,0
Kompensasjonsordning for bedrifter med stor omsetningssvikt	50,0
Kompensasjon skattesvikt/merutgifter i kommunene og akutte tiltak helse og Nav	10,0
SUM Økonomiske tiltak	136,8
Automatiske stabilisatorer (viktige anslagsendringer utenom effekten av politikktiltak)	59,0
Reduserte skatteinntekter 2)	37,0
Økte utgifter til dagpenger	18,0
Økte utgifter til sykepengen og arbeidsavklaringspenger	4,0
SUM Svekkelse av budsjettbalansen	195,8

1) I Prop. 67S ble det sagt at det er pådratt betydelige merkostnader på disse områdene som følge av virusutbruddet. Det er vedtatt overskridelsesfullmakter på helseområdet og Nav. For kommunene og helseforetakene vil regjeringen komme tilbake til tilleggsbevilgninger ifb. revidert nasjonalbudsjett, slik at aktiviteten kan opprettholdes.

2) Inkluderer økt skatt som følge av utvidelsene i dagpengeordningen og nye inntektssikringsordninger for selvstendig næringsdrivende og frilansere.

For de finanspolitiske indikatorene innebærer dette følgende:

- Den **oljekorrigerte budsjettbalansen** svekkes med 6,6 pst. av BNP for Fastlands-Norge.
- Den **finanspolitiske impulsen** kan grovt anslås å øke med 4,8 prosentenheter av BNP for Fastlands-Norge. I tillegg kommer automatiske stabilisatorer som øker med drøyt 1,9 prosentenheter.
- **Fondsuttaket** øker med 1,4 prosentenheter, dvs. til om lag 3,9 pst.

Videre kommer effekten av redusert styringsrente. Som omtalt i Prop. 67 S vil et gjennomslag til utlåns- og innskuddsrentene på 1 prosentenheter utgjøre lettelse på om

lag 33 mrd. kroner for husholdningene og bedriftene sett under ett. Det tilsvarer 1,1 pst. av BNP for Fastlands-Norge.

2. Virkningen på budsjettet av inntektssikringsordninger og andre kompensasjonsordninger

Samlet sett er det nå satt inn en svært omfattende innsats for å begrense skadevirkningene på norsk økonomi av virusutbruddet og smitteverntiltakene. Tiltakene innebærer at fellesskapet – i første omgang staten – bærer hoveddelen av inntektsbortfallet norsk økonomi nå opplever. Allerede i utgangspunktet har Norge gode inntektssikringsordninger ved permittering, arbeidsledighet og sykdom. Disse ordningene er blitt vesentlig utvidet de siste to ukene, samtidig som det er innført nye ordninger for å kompensere for inntektsbortfall både for husholdninger, bedrifter og organisasjoner. Dette vil gi en kraftig svekkelse av statsbudsjettet så lenge den akutte situasjonen og ordningene vedvarer.

I tabell 2 er tallene fra tabell 1 sortert litt annerledes slik at det gis et tydeligere bilde av betydningen av de ulike kompensasjonsordningene. Av budsjettsvekkelsen på nær 196 mrd. kroner kan godt over 80 pst. henføres til kompensasjonsordningene, dvs. opp mot 160 mrd. kroner. For personer er mesteparten rettighetsfestet, mens det gjelder ¼ av ordningene for bedriftene. Øvrige kompensasjonsordninger er politisk forpliktende.

Tabell 2 Endret oljekorrigert budsjettunderskudd og virkningen av ulike kompensasjonsordninger (mrd. kroner)

	2020	Av dette:			Kostnad per måned
		Rettighetsordninger	Andre komp. ordninger	Sum komp. ordninger	
Tiltak overfor bedrifter	99,4	15,2	50,0	65,2	25,1
Motvirke inntektsbortfall for bedrifter mv.	30,7	15,2		15,2	5,1
Kompensasjonsordning for bedrifter med stor omsetningssvikt	50,0		50,0	50,0	20,0
Luftfartssektoren, inkl. tapsavsetning til garantiordning	8,7				
Tapsavsetning, statlig lånegarantiordning via bankene	10,0				
Inntektssikring for personer	42,8	33,0	9,0	42,0	14,0
Utvidelser denne våren (fra Prop. 67 S)	20,8	11,0	9,0	20,0	6,7
Økte utgifter til dagpenger (utenom utvidelse)	18,0	18,0		18,0	6,0
Økte utgifter til sykepenger og arbeidsavklaringspenger	4,0	4,0		4,0	1,3
Øvrige kompensasjonsordninger	10,5		10,5	10,5	3,8
Kultur, idrett og uteblitt foreldrebet. i barnh. og SFO mv.	5,5		5,5	5,5	2,1
Kompensasjon skattesvikt/merutgifter i kommunene	5,0		5,0	5,0	1,7
Tiltak for sektorer med kritiske samfunnsoppgaver	6,1		5,3	5,3	1,8
Fra Prop. 67 S	1,1		0,3	0,3	0,1
Akutte tiltak helse og Nav (fullmakt)	5,0		5,0	5,0	1,7
Reduserte skatteinntekter (automatisk stabilisering)	37,0		37,0	37,0	12,3
SUM Svekkelse av budsjettbalansen	195,8	48,1	111,8	159,9	57,0

Se tabellnoter til tabell 1.

Forlenges den akutte situasjonen ut over forutsetningene tabell 1 og 2 er basert på, vil kompensasjonsordningene samlet sett medføre en månedlig merkostnad på 57 mrd. kroner, jf. siste kolonne i tabell 2.

Hovedbildet er nå at staten i makro allerede fullt ut kompenserer for det aller meste av inntektsbortfallet i privat sektor, og at det til og med kan være en viss overkompensering. Det er derfor viktig å sikre at tiltakene er målrettede.

3. Hva hvis den akutte situasjonen varer to måneder lenger

Selv om noen av smitteverntiltakene skulle bli redusert over påske, vil den akutte situasjonen kunne vare lenger og den etterfølgende oppgangen komme saktere enn anslått i Prop. 67 S. Den endrede vurderingen på dette punktet har særlig sammenheng med at store deler av verden nå er så hardt rammet at vi venter et sterkere internasjonalt tilbakeslag og omfattende smitteverntiltak i mange land i mange måneder fremover. Disse to effektene til sammen gjør at vi bør være forberedt på at kompensasjonsordningene vil påvirke statsbudsjettet i minst to måneder til.

Et slikt scenario innebærer følgende:

- **BNP-veksten for Fastlands-Norge** dras isolert sett ytterligere ned med om lag 2 prosentenheter, dvs. fra -2 til -4 pst.
- Den **oljekorrigerte budsjettbalansen** som følge av virusutbruddet og det som så langt er gjort, vil i alt svekkes med 310 mrd. kroner. Dette utgjør en samlet svekkelse 10,5 pst. av BNP for Fastlands-Norge.
- Den **finanspolitiske impulsen** kan grovt anslås å øke med 7,3 prosentenheter av BNP for Fastlands-Norge, sammenlignet med før virusutbruddet. I tillegg kommer automatiske stabilisatorer som øker med drøyt 3,1 prosentenheter.
- **Fondsuttaket** øker i alt med 2,2 prosentenheter, til om lag 4,7 pst.

Jo lenger den akutte situasjonen varer, jo større er risikoen for at produksjonskapasitet går varig tapt slik at veien tilbake blir tyngre, dvs. at vekstutsiktene svekkes og gjenopphevingen tar lenger tid.

Med hilsen

Jan Tore Sanner